

Rapport

De impact van onderzoek door TLT

Lectoraat Teaching, Learning & Technology
1 november 2021

Garmt Meulendijks, Nynke Bos, Jeroen Bottema

De impact van onderzoek door TLT

Auteurs

Garmt Meulendijks
Nynke Bos
Jeroen Bottema

Onderzoekslijnen

Teaching, Learning & Technology

Soort object

Rapport

Datum

1 november 2021

Afbeelding omslag: Shutterstock

Dit is een uitgave van de onderzoekslijn Teaching, Learning & Technology van Hogeschool Inholland. Voor vragen of extra informatie kunt u mailen naar: garmt.meulendijks@inholland.nl

Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding.

De onderzoekslijn Teaching, Learning & Technology voert haar onderzoek uit volgens de principes van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid en leeft de gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo na. De verslaglegging (onderzoeksrapport) is een product van de onderzoekslijn en is een zelfstandig document. Dit betekent dat het onderzoeksrapport beschikbaar kan worden gesteld aan derden.

Bronvermelding voor dit rapport:

Meulendijks, G., Bos, N., Bottema, J. (2021). De impact van onderzoek door TLT. Den Haag: Onderzoekslijn Teaching, Learning & Technology Hogeschool Inholland

Samenvatting

Het lectoraat Teaching, Learning & Technology onderzoekt de didactische inzet van technologie in leerprocessen. Hierbij kijkt het lectoraat naar thema's als flexibilisering, gepersonaliseerd leren, activerende didactiek en de effecten van de inzet van technologie in de onderwijspraktijk en dan met name het hoger beroepsonderwijs. Wat tot op heden nog niet was onderzocht was of eerder uitgevoerd onderzoek een aantoonbare impact heeft gehad op de onderwijspraktijk. Dit onderzoek is de eerste fase in het inzichtelijk maken van de impact van onderzoek dat het lectoraat Teaching, Learning & Technology (TLT) van hogeschool Inholland heeft uitgevoerd. Er is daarbij gekeken naar onderzoek in de periode 2010 – 2021. De doelstelling is weer te geven hoe in eerder onderzoek beïnvloedbare impactfactoren zijn vormgegeven. Op basis van deze beschrijving kunnen wellicht aanbevelingen worden gedaan aan het lectoraat waarmee de impact van door hen uitgevoerd onderzoek in relatie tot deze factoren, vergroot kan worden.

De onderzoeksvraag is:

Hoe beschrijven belanghebbenden de impact van door het lectoraat Teaching, Learning & Technology uitgevoerd onderzoek in relatie tot de beïnvloedbare impactfactoren aangaande het onderzoek, de disseminatie en de (ervaren) gebruikswaarde?

Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag maakten we gebruik van een convergent mixed methods design, waarbij een nieuw conceptueel model als basis diende voor de analyse van data uit het praktijkonderzoek. Daarbij hebben we drie typen data verzameld, namelijk een kwalitatieve documentanalyse (N=31), een survey (N=6) en semi-gestructureerde interviews met participanten van de survey (N=4).

Uit het onderzoek bleek dat belanghebbenden vooral de onderzoeker aanwijzen als primaire bron van impact. Impact begint en eindigt bij de onderzoeker, vooral in de mate waarin die zich inzet om het onderzoek relevant te maken en te laten aansluiten op vragen vanuit de onderwijspraktijk. Ten aanzien van de wijze waarop impact in toekomstig onderzoek kan worden bewerkstelligd, benoemen we een aantal aandachtspunten. Deze aanbevelingen zijn vooral gericht op de wijze waarop onderzoekers van het lectoraat gestructureerd aandacht kunnen besteden aan de vormgeving van de samenwerking en aan het concreet in beeld brengen van verwachtingen en beoogde impact in een vroegtijdig stadium.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. De impact van onderzoek door TLT	5
1.1 Doelstelling	5
1.2 Vraagstelling	5
1.3 Relevantie	6
2. Theoretische verkenning	6
2.1 Impactfactoren	7
2.1.1 Onderzoeksaspecten als impactfactor	7
2.1.2 Disseminatie als impactfactor	7
2.1.3 De (ervaren) gebruikswaarde als impactfactor	8
2.1.4 Impact	8
2.1.5 Indirect beïnvloedbare (interne) impactfactoren	8
2.2 Het conceptuele model 'Factoren van invloed op impact'	9
3. Methode	11
3.1 Materialen	11
3.2 Data-analyse	11
4. Resultaten	12
4.1 Relevantie	12
4.2 Beoogde impact	12
4.3 Onderzoeksonderwerp	12
4.4 Disseminatie	13
4.5 Communicatie	13
4.6 Samenwerking	13
4.7 Scholing	13
4.8 Betrokkenheid	14
4.9 Bruikbaarheid	14
5. Impact	16
5.1 De scope van de gerealiseerde impact	16
5.2 De aard van de gerealiseerde impact	16
5.3 De progressie van de gerealiseerde impact	16
6. Conclusies en discussie	18
6.1 Beperkingen	19
6.2 Aanbevelingen	20
7. Referenties	21

1. De impact van onderzoek door TLT

Hogescholen en universiteiten kwantificeren impact van onderzoek vaak in termen van opbrengsten en producten. De vraag is of men hiermee daadwerkelijk impact kan meten op het moment dat impact gedefinieerd wordt als 'veranderingen die een direct of indirect gevolg zijn van wetenschappelijk onderzoek' (Groothuijsen et al., 2017). Dit zou betekenen dat de opbrengsten en producten moeten leiden tot impact. De vraag is of dat ook gebeurt.

Het lectoraat Teaching, Learning & Technology (hierna lectoraat TLT) onderzoekt de didactische inzet van technologie in leerprocessen. Hierbij kijkt het lectoraat naar thema's als flexibilisering, gepersonaliseerd leren, activerende didactiek en de effecten van de inzet van technologie (Lectoraat Teaching, Learning & Technology Inholland, 2020). Het belangrijkste onderzoeksveld is de onderwijspraktijk en dan met name het hoger beroepsonderwijs. Het meeste onderzoek zich richt op kwaliteitsverbetering en innovatie van het onderwijs binnen Hogeschool Inholland. Tegelijkertijd zet het lectoraat de inzichten die elders (bijvoorbeeld in het basisonderwijs) worden verkregen, in om studenten van de Pabo goed voor te bereiden op hun toekomstige werk. Wat tot op heden nog niet was onderzocht en waar in dit onderzoek onze interesse naar uitging was of het onderzoek dat het lectoraat heeft gedaan tot op heden een aantoonbare impact heeft gehad op de onderwijspraktijk. Hierna gaan we in op de doelstelling, vraagstelling en relevantie van het onderzoek. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 2 in een theoretische verkenning hoe het conceptuele model waar het onderzoek op is gebaseerd tot stand is gekomen. Vervolgens beschrijven we de methodiek en resultaten, waarna deze rapportage wordt afgesloten met het trekken van conclusies en het doen van aanbevelingen op basis daarvan.

1.1 Doelstelling

Om iets te kunnen zeggen over de impact van onderzoek dat is gedaan door het lectoraat TLT, is het noodzakelijk om verder te kijken dan alleen naar de output van het lectoraat in termen van disseminatie-activiteiten en producten. Dit onderzoek is de eerste fase in het inzichtelijk maken van de impact van onderzoek dat is uitgevoerd door het lectoraat. Het heeft dan ook als doelstelling om op basis van beschrijvingen door belanghebbenden over de impact van door het lectoraat Teaching, Learning & Technology uitgevoerd onderzoek, weer te geven hoe in eerder onderzoek beïnvloedbare impactfactoren zijn vormgegeven. Op basis van deze beschrijving kunnen wellicht aanbevelingen worden gedaan aan het lectoraat waarmee de impact van door hen uitgevoerd onderzoek in relatie tot deze factoren, vergroot kan worden.

1.2 Vraagstelling

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat is:

Hoe beschrijven belanghebbenden de impact van door het lectoraat Teaching, Learning & Technology uitgevoerd onderzoek in relatie tot de beïnvloedbare impactfactoren aangaande het onderzoek, de disseminatie en de (ervaren) gebruikswaarde?

Om een beschrijving te geven van de impact hebben we gekeken naar het onderdeel 'impact' uit het conceptuele model (figuur 1), dat is beschreven op basis van de dimensies scope, aard en progressie van de impact. Dit is gedaan in relatie tot onderzoeksgebonden impactfactoren, disseminatie en (ervaren) gebruikswaarde. Waar we in deze opzet niet naar gekeken hebben, zijn de onderliggende mediërende factoren. Deze zijn wel relevant, maar kunnen niet altijd direct door handelen van onderzoekers worden beïnvloed. De volgende deelvragen zijn beantwoord:

- Deelvraag 1: Hoe kunnen de onderzoeksgebonden impactfactoren van eerder door het lectoraat uitgevoerd onderzoek worden beschreven in termen van de relevantie, beoogde impact en methodiek?
- Deelvraag 2: Hoe kan de disseminatie van eerder door het lectoraat uitgevoerd onderzoek worden beschreven in termen van de communicatie, samenwerking en scholing?

- Deelvraag 3: Hoe kan de gebruikswaarde van eerder door het lectoraat uitgevoerd onderzoek worden beschreven in termen van de betrokkenheid van belanghebbenden en de bruikbaarheid van gecreëerde producten?
- Deelvraag 4: Hoe beschrijven belanghebbenden de impact van eerder door het lectoraat uitgevoerd onderzoek in termen van de scope, aard en progressie?

1.3 Relevantie

Het meten van de impact van onderzoek is in het verleden vaak gedaan door te kijken naar vrije beperkte data in de vorm van bibliometrische gegevens zoals bijvoorbeeld het aantal citaten naar een onderzoeksverslag of artikel (e.g. Khazragui & Hudson, 2015). Dit onderzoek kan bijdragen aan het conceptualiseren van impact in een breder verband, door naast kwantitatieve analyse ook plaats te maken voor kwalitatieve informatie. Daarnaast biedt het onderzoek mogelijkheden voor het verder ontwikkelen en valideren van eerder toegepaste instrumenten en conceptuele raamwerken voor het beschrijven van impact.

Uiteindelijk is de maatschappij gebaat bij onderzoek dat aansluit op de behoeften van belanghebbenden. Daarbij moet dat onderzoek in een dusdanig vorm worden aangeboden dat belanghebbenden in staat en gemotiveerd zijn om nieuwe kennis te accepteren, zodat deze kan leiden tot verandering in denken en handelen. Door zicht te krijgen op de mate waarin het lectoraat TLT op dit moment deze aansluiting zoekt en de impact die dat als gevolg heeft gehad en adviezen uit te brengen voor mogelijke verbeteringen hiertoe kan het lectoraat in de toekomst nog beter voldoen aan de behoeften vanuit de onderwijspraktijk, zodat de impact van onderzoek door het lectoraat wordt vergroot, waarmee ook de onderwijspraktijk wordt verbeterd.

2. Theoretische verkenning

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende definitie van impact: “Iedere verandering in de onderwijspraktijk of de onderwijswetenschappen op enig moment in de tijd, bedoeld of onbedoeld, als gevolg van het product of proces van een praktijkgericht onderzoek” (Groothuijsen et al., 2020). Deze definitie kan, Reed (2016) interpreterend, in min of meer dezelfde vorm worden toegepast op elke vorm van onderzoek. Hij definieert impact als ‘het goede dat onderzoekers kunnen doen voor de wereld’, waarbij hij vooral doelt op positieve veranderingen als direct of indirect gevolg van onderzoek buiten de academische context. Negatieve veranderingen worden daarmee niet uitgesloten, maar die zijn doorgaans niet beoogd.

Impact realiseren is een van de drie kernwaarden van universiteiten en hogescholen (VSNU, 2013). Desondanks is het tot stand komen van impact niet vanzelfsprekend. Binnen het hbo zijn kaders geschetst voor de valorisatie van onderzoek en de impact die dat moet hebben op de onderwijspraktijk. Men spreekt ook wel over het ‘doorwerken van onderzoek’ (Franken et al., 2017). Wat daarbij volgens Reed (2016) van groot belang is, is dat een onderzoeker al bij het opzetten van het onderzoek nagedacht heeft over welke impact het onderzoek moet hebben, een zogenaamd impact plan.

Broek & Nijssen (2009) beschrijven dat impact wordt beïnvloed door de disseminatie-activiteiten (communicatie, scholing, samenwerking) die worden ondernomen om resultaten te delen, de gebruikswaarde die men eraan hecht (de ervaren bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten en de betrokkenheid die men voelt bij het onderzoek spelen hierin ook een rol), de mate waarin de resultaten uiteindelijk benut worden en de vormen die dat aanneemt (wat door Groothuijsen et al. de aard van impact wordt genoemd). Waar in het raamwerk van Broek en Nijssen niet direct over wordt gesproken, maar wat wel wordt geïmpliceerd in de operationalisering van de fase gebruikswaarde, is relevantie als belangrijke factor. Als die in mindere mate wordt ervaren, kan worden gesproken over een relevance gap (e.g. Mesny & Mailhot, 2012); een discrepantie tussen de ervaren relevantie door de wetenschap en de (onderwijs)praktijk. Dit heeft negatieve gevolgen voor impact.

Mogelijk ook van invloed op het tot stand komen van impact (zowel tijdens als na afronding van onderzoek), zijn persoonsgebonden factoren. Zielhuis-Van den Heuvel (2018) en Meulendijks (2018) stellen dat factoren als motivatie, gevoel van eigenaarschap, invloed en beschikbare middelen een rol spelen in het al dan niet ontstaan van impact.

2.1 Impactfactoren

Uit de eerdergenoemde conceptuele modellen komt een aantal factoren naar voren dat een rol speelt bij het bewerkstelligen van impact. We operationaliseren deze factoren verder, waarbij we onderscheid maken tussen twee typen impactfactoren. Allereerst door de onderzoeker direct beïnvloedbare, vaak externe, impactfactoren die we kunnen plaatsen in verschillende fasen van het onderzoeksproces. Hierbij maken we onderscheid tussen vier concepten; onderzoeksaspecten als impactfactor, disseminatie als impactfactor, (ervaren) gebruikswaarde als impactfactor en uiteraard de impact zelf. Daarnaast beschrijven we de indirect beïnvloedbare, meer interne impactfactoren. Deze zijn namelijk van belang in het conceptuele kader als het gaat om het beschrijven van impact. In dit onderzoek zijn deze interne impactfactoren echter niet verder onderzocht.

2.1.1 Onderzoeksaspecten als impactfactor

Eerder beschreven we al enkele factoren die direct te relateren zijn aan het onderzoek zelf, zoals de relevantie van het onderzoek en de koppeling die er is met de onderwijspraktijk. Co-creatie en daarmee het samenspel tussen onderzoekers en belanghebbenden zijn van belang (Bensing, 2006; Dagenais et al., 2012; Franken et al., 2017). Hierin wordt al een relatie gelegd met samenwerking en communicatie met belanghebbenden, die we later als factoren nog toelichten. Verder kunnen we stellen dat de toegepaste onderzoeksmethodiek een rol speelt in de mate waarin impact kan worden bewerkstelligd. Een opzet die voorziet in nauwe betrokkenheid van belanghebbenden in het formuleren van de probleemstelling, onderzoeksvraag en in de uitvoering van de onderzoeksmethodiek – denk bijvoorbeeld aan actie- of ontwerpgericht onderzoek – bewerkstelligt naar verwachting een grotere impact dan een opzet die meer op de onderzoeker leunt, zoals bijvoorbeeld desk-research.

Direct beïnvloedbare impactfactoren op het niveau van het onderzoek zijn:

- a) de beschreven relevantie (zowel voor de praktijk als voor de wetenschap),
- b) de methodiek (waaronder de doelstelling, onderzoekstype, maar ook doelgroep en mate van samenwerking met belanghebbenden)
- c) en de beoogde impact en de planning daar naartoe.

2.1.2 Disseminatie als impactfactor

Al in de communicatie met belanghebbenden voorafgaand aan het onderzoek kan impact op conceptueel niveau plaatsvinden, aangezien het denken en daarmee ook potentieel het handelen van betrokkenen kan worden beïnvloed (Franken et al., 2017). Ook gedurende en na het onderzoeksproces kan disseminatie bijdragen aan de impact van het onderzoek. Hierbij is het ook van belang dat de producten of vormen die men hiervoor inzet goed aansluiten op de behoeften, expertise en contexten van de doelgroep (Dagenais et al., 2012). Samenwerking, zoals eerder al beschreven, is ook een vorm van disseminatie die relevant en meetbaar weer te geven is (Broek & Nijssen, 2009). Tenslotte is ook scholing, in de vorm van bijvoorbeeld workshops, colleges en trainingen een vorm van disseminatie.

Als het gaat om het operationaliseren van de factor disseminatie, kijken we naar

- a) de communicatie voor, tijdens en na het onderzoek,
- b) de samenwerking met het werkveld en de wijze waarop die is ingericht
- c) en valorisatie van onderzoeksresultaten in de vorm van scholing.

2.1.3 De (ervaren) gebruikswaarde als impactfactor

Het 'bewerken' van onderzoeksresultaten om aan te sluiten op de doelgroep in termen van disseminatie kunnen we zien als een logische stap in de richting van het creëren van gebruikswaarde. Gebruikswaarde is weer voorwaardelijk voor de benutting van deze producten (Broek & Nijssen, 2009). Broek & Nijssen onderscheiden hier twee onderliggende indicatoren. Allereerst de mate waarin belanghebbenden betrokkenheid ervaren of betrokken zijn geweest bij het onderzoek. Zij kijken ook naar de bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten, die zij omschrijven in termen van in hoeverre er sprake is van het creëren van een bruikbaar/inzetbaar product op basis van resultaten van het onderzoek.

Ervaren gebruikswaarde als impactfactor kunnen we dus beschrijven in termen van

- a) de betrokkenheid van belanghebbenden
- b) en de mate waarin er sprake is van een bruikbaar product dat direct is voortgekomen uit een bewerking van de onderzoeksresultaten (Broek & Nijssen, 2009).

2.1.4 Impact

De uiteindelijke impact, die samenvattend kan volgen uit een combinatie van handelingen tijdens en na het uitvoeren van onderzoek, kan worden uitgedrukt in drie dimensies: de scope, aard en progressie van impact (Groothuijsen et al., 2020).

Onder scope verstaan we dan de grootte van de te bereiken doelgroep, maar bijvoorbeeld ook of die doelgroep zich alleen binnen de context van het onderzoek/de school bevindt, of ook daarbuiten.

De aard van de impact wordt binnen dit kader beschreven op basis van onderzoek van Dagenais et al. die spreken over drie overkoepelende vormen van impact;

- a) conceptuele verandering, een verandering in denken,
- b) instrumentele verandering, een verandering in handelen en besluitvorming en
- c) strategische verandering, waarbij feitelijk geen zichtbare verandering optreedt, maar waarbij nieuwe/veranderde inzichten worden gebruikt om bestaand handelen te onderbouwen (Dagenais et al., 2012).

Broek en Nijssen noemen dit in hun model 'benutting' (Broek & Nijssen, 2009).

Progressie betreft de factor tijd, waarbinnen we weer onderscheid kunnen maken tussen de duurzaamheid van de verandering, het tijdpad waarbinnen verandering plaatsvindt en de stabiliteit van de verandering over een periode van tijd. Waar wel rekening mee wordt gehouden, is dat met name recente onderzoeken niet per definitie al impact hebben gehad, omdat het soms jaren kan duren voordat impact zichtbaar is (Bornmann, 2012). Daarnaast is het van belang dat de relatie tussen het onderzoek en de beschreven impact aanwezig is (Reed, 2016).

2.1.5 Indirect beïnvloedbare (interne) impactfactoren

Gedurende het hele proces van onderzoek, via disseminatie, het creëren van bruikbaarheid naar impact spelen ook factoren die niet (direct) door onderzoekers kunnen worden beïnvloed, een rol. Deze noemen we indirect beïnvloedbare impactfactoren.

Zo zijn bijvoorbeeld de motivatie om onderzoek te benutten, maar ook die van de onderzoeker om resultaten te dissemineren factoren die kunnen meespelen (Rymer, 2011; Zielhuis-Van den Heuvel, 2018). Er zijn verschillende theorieën gerelateerd aan motivatie in relatie tot de context van onderwijs. Het betreft dan doorgaans de motivatie om te leren. Een definitie van motivatie die voortvloeit uit een synthese van deze verschillende theorieën is 'De energie en gedrevenheid om te leren, effectief te werken en je potentieel te bereiken door gedrag te vertonen dat volgt uit deze energie en gedrevenheid' (Martin, 2003). Om motivatie als geheel in kaart te brengen moeten we kijken naar de redenen waarom gehandeld wordt, hoe gehandeld wordt, het zelfvertrouwen waarmee gehandeld

wordt, de capaciteit van de lerende om obstakels te overwinnen en ook om tegenslagen te verwerken (Martin, 2003). Door een belanghebbende bij onderzoek als lerende te beschouwen in de context van onderzoeksopbrengsten en de impact op de onderwijspraktijk, kunnen instrumenten die zijn ontwikkeld om de motivatie van lerenden te meten (e.g. Martin, 2003; Stover et al., 2012) mogelijk in aangepaste vorm ook worden ingezet om de motivatie voor het ontvangen (disseminatie), bruikbaar maken en benutten bij belanghebbenden van praktijkonderzoek in kaart te brengen.

De motivatie van de onderzoeker komt waarschijnlijk vanuit een andere bron. Er is slechts beperkt onderzoek gedaan naar de invloed van motivatie van de onderzoeker bij het bewerkstelligen van impact. Jeong en Choi (2015) beschrijven interne factoren in onderzoekssamenwerkingen als 'de black box' van collaboratief onderzoek. Ook hier kunnen we mogelijk een parallel trekken met motivatie in een andere context. Zo stellen Cnaan en Goldberg-Glen (1991) in een studie naar motivatie om deel te nemen aan vrijwilligerswerkactiviteiten dat erkenning een factor kan zijn. Jeong en Choi noemen specifiek het vergroten van kansen op promotie en de aanwezigheid van beloningsstructuren binnen hun organisatie als belangrijke extrinsieke motiverende bronnen.

Naast motivatie als mogelijk belangrijke indirect beïnvloedbare impactfactor bleek uit onderzoek van Zielhuis-Van den Heuvel (2018) dat ook meer praktische zaken die doorgaans buiten de invloedssfeer van de onderzoeker liggen, een rol spelen. Te denken valt aan beschikbare middelen als tijd, geld en andere praktische zaken die nodig zijn voor het valoriseren van onderzoek (zoals wellicht de vaardigheid in het schrijven van rapportages en artikelen). Ook de invloed die iemand heeft om impact binnen een bepaalde context te bewerkstelligen of het gevoel van eigenaarschap dat men ervaart kunnen bijdragen aan het vertalen van onderzoeksresultaten naar impact. In het hierna beschreven conceptuele model zijn de factoren motivatie, middelen, invloed en eigenaarschap als mediërende factoren beschreven.

2.2 Het conceptuele model 'Factoren van invloed op impact'

Inzichten vanuit verschillende theoretische perspectieven geven aanleiding tot een synthese in de vorm van het conceptuele model zoals dat te zien is in figuur 1. Het model is opgebouwd rond het conceptuele model van Broek en Nijssen (2009) en ontleent daar grotendeels de beschrijving van fases tussen het onderzoek en de impact aan. Om ruimte te bieden aan het daadwerkelijk inzichtelijk maken van factoren die in het onderzoek bij kunnen dragen aan impact, voegden we voor deze opzet een kolom 'onderzoek' toe, met daarin opgenomen de beïnvloedbare onderzoeksaspecten zoals eerder beschreven. Waar Broek en Nijssen (2009) in hun model in algemene termen spreken over impact op maatschappelijk, economisch, cultureel en democratisch vlak, kijken we in dit onderzoek vooral naar de impact binnen en buiten de context van het (praktijkgerichte) onderzoek in termen van de dimensies scope, aard en progressie van deze impact.

Figuur 1. Conceptueel model 'Factoren van invloed op het bewerkstelligen van impact', gebaseerd op (Broek & Nijssen, 2009; Franken et al., 2017; Groothuijsen et al., 2020)

3. Methode

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van een convergent mixed methods design (Creswell, 2014). Het lectoraat heeft een publiek toegankelijk overzicht van eerder uitgevoerd onderzoek beschikbaar op haar website. Uit deze documenten hebben we een selectie gemaakt op basis van het criterium dat in het document een duidelijk aanwijsbare groep of meerdere groepen belanghebbenden werd beschreven. De selectie telde 31 documenten, bestaande uit gepubliceerde artikelen, onderzoeksrapportages en theses van studenten van de master Leren en Innoveren (MLI) waarin leden van het lectoraat een begeleidende rol hebben gespeeld.

Belanghebbenden die bij de geselecteerde onderzoeken betrokken waren en waarvan contactgegevens beschikbaar waren, hebben we uitgenodigd om deel te nemen aan een survey. Van de 32 beschikbare contacten bleken er 4 niet langer correct, waardoor er uiteindelijk 28 participanten zijn benaderd. In totaal is de survey door 6 personen ingevuld (N=6). Dit is een deelnamepercentage van 21,4%.

In de survey hebben we ook gevraagd of participanten wilden deelnemen aan een aanvullend semi-gestructureerd interview. Hierop hebben 4 participanten positief gereageerd. Deze zijn allen benaderd en vervolgens geïnterviewd.

3.1 Materialen

In Figuur 1 is te zien welke factoren en daaronder liggende meetbare indicatoren zijn meegenomen in de beschrijving van de impact van door het lectoraat TLT uitgevoerd onderzoek. Deze factoren en indicatoren hebben als basis gediend voor een codelijst die we hebben ingezet bij de documentanalyse en voor de survey.

Voor de survey is een aangepaste versie gebruikt van het meetinstrument dat eerder is toegepast in onderzoek naar de impact van onderzoek uitgevoerd door studenten onderwijswetenschappen (Meulendijks, 2018). Aanpassingen zijn gedaan om de nadruk te leggen op de eerder beschreven indicatoren. De semi-gestructureerde interviews zijn afgenomen op basis van de toolkit 'Narratief van waarde-creatie' (Wenger, Trayner, & De Laat, 2011), zo nodig aangevuld met vragen die voortkwamen uit de document-analyse en analyse van de survey data.

3.2 Data-analyse

Alle documenten die zijn verzameld en geselecteerd (N=31) van de website van het lectoraat TLT zijn deductief descriptief gecodeerd in MaxQDA aan de hand van de opgestelde codelijst. De resultaten van de kwantitatieve items uit de survey zijn toegevoegd aan een dataset in IBM SPSS Statistics 24 (IBM, 2017) ten behoeve van het uitvoeren van descriptieve statistiek. Door de beperkte grootte van de dataset (N=6) bleek het ook mogelijk om gebruik te maken van de overzichten uit Microsoft Forms, daar waar een visuele interpretatie van data voldoende was. Kwalitatieve items uit de survey zijn opgenomen in de MaxQDA dataset voor kwalitatieve codering aan de hand van de codelijst. Afgenomen interviews zijn, indien opgenomen, als video/audiobestand toegevoegd aan de MaxQDA dataset en aldaar getranscribeerd en gecodeerd.

Door triangulatie van deze drie databronnen aan de hand van een codelijst konden we een compleet beeld creëren van het complexe fenomeen 'impact'. Uit dit beeld konden we conclusies trekken ten aanzien van de gestelde onderzoeksvraag en deelvragen en vervolgens aanbevelingen geven op basis van deze beschrijving en de literatuur.

4. Resultaten

4.1 Relevantie

De relevantie die wordt beschreven in de theses is hoofdzakelijk praktijkgericht. Zo beschrijft een participant: “Kijk het is leuk als je een onderzoek schrijft, ik deed het natuurlijk voor mijn master, maar het is wel leuk als je iets maakt wat vervolgens ook daadwerkelijk zoden aan de dijk zet en daadwerkelijk een oplossing is voor een probleem en dat andere mensen ermee aan de slag gaan, want uiteindelijk als je dat, ja weet je wel het is een beetje zonde als je zoveel tijd ergens in stopt.”

Ook in de door TLT geïnitieerde onderzoeken wordt met name ingezet op praktijkrelevante onderwerpen. Waar de theses een beeld geven waarin de student vanuit een door henzelf of hun collega's ervaren probleem deze relevantie beschrijven, wordt in verschillende verslagen van het lectoraat melding gedaan van het betrekken van werkveldpartners in het vaststellen van de relevantie.

In een vergelijking tussen deze beschrijvingen en de data uit de survey wordt het beeld van een praktijkrelevante doelstelling bevestigd. Bij doorvragen naar de relevantie toentertijd en op dit moment, was de relevantie op moment van uitvoering hoog. In enkele gevallen nam deze echter in de loop der tijd af. Omstandigheden die hier invloed op hadden waren volgens participanten bijvoorbeeld het hervormen van het curriculum, waarin onderzoeksresultaten niet werden meegenomen, of het feit dat er geen vraag (meer) was naar het ontwikkelde product na afronding van het onderzoek. Met name voor de onderzochte context en de onderzoeker zelf wordt het onderzoek relevant geacht. De relevantie voor de wetenschap wordt wisselend beschreven. Een voorbeeld waarin de wetenschappelijke relevantie hoog bleek, was onderzoek naar de inzet van video in het onderwijs.

Uit de interviews blijkt in verschillende gesprekken dat het onderzoek in die vorm niet direct meer relevant is voor ontwikkelingen op dit moment, maar dat de participanten wel nog actief gebruik maken van kennis en vaardigheden die ze tijdens het onderzoeksproces hebben opgedaan. Daarbij is het soms lastig om aan te tonen dat impact direct te koppelen valt aan het onderzoek.

4.2 Beoogde impact

De primair beoogde doelstelling en in het verlengde daarvan ook de beoogde impact wordt ondanks de vergelijkbare insteek in praktijkrelevantie wisselend beschreven in de survey. Dit varieert van het bijdragen aan wetenschappelijke kennis, tot het vergroten van eigen kennis en het ontwikkelen van een product. Het oplossen van een praktisch probleem wordt ook enkele keren genoemd, maar was dus niet in alle gevallen de primaire doelstelling van de participant.

4.3 Onderzoeksontwerp

In de geanalyseerde documenten komt met name het hbo als doelgroep naar voren. De theses beschrijven een doelgroep die zich dichtbij de student bevindt. Het gaat dan om docenten van de hogeschool, of in een enkel geval leerkrachten in een andere laag van het onderwijs, bijvoorbeeld het primair onderwijs. In de survey respons is een vergelijkbare verdeling te zien.

Als het gaat om het onderzoekstype, dan wordt in alle geanalyseerde stukken kwalitatief onderzoek beschreven. De theses zijn dan vaak ontwerpgericht. In de artikelen en onderzoeksrapportages van TLT worden, naast ontwerpgericht onderzoek, ook andere vormen van onderzoek beschreven.

De wijze waarop het onderzoek relevant hoopte te zijn verschilt, met name in het door het lectoraat uitgevoerde onderzoek. Dit zit hem dan met name in de vertaalslag naar de praktijk toe. Waar de theses doorgaans een heel praktische insteek aanhouden in de vorm van een ontwerp dat wordt ingericht door (een van de) belanghebbenden zelf, lijken de uitkomsten van TLT onderzoek dat in samenspraak met belanghebbenden uit het werkveld is uitgevoerd vooral de vorm aan te nemen van evaluatierapporten, adviezen en beschrijving die nuttig kunnen zijn voor de praktijk, maar die in die vorm niet per definitie door werkveldpartners zo worden ervaren.

4.4 Disseminatie

Alle geanalyseerde documenten zijn verkregen via de website van het lectoraat TLT, waar deze vrij toegankelijk waren te downloaden. Het merendeel van de daar beschikbare stukken is in het Nederlands geschreven. Dit wordt door een participant in het interview als mogelijk verbeterpunt benoemd. Hierna zullen achtereenvolgens de indicatoren communicatie, samenwerking en scholing worden beschreven.

4.5 Communicatie

In de theses wordt benoemd dat een presentatie aan belanghebbenden binnen de eigen organisatie een vast onderdeel is van de afronding van het proces, waarbij ook de begeleider (van TLT) aanwezig is. Ook tijdens het onderzoek worden verschillende activiteiten ondernomen om te communiceren over het onderzoek. Uit de survey blijkt dat met name de meer informele vormen van communicatie in de richting van de praktijk de voorkeur hebben tijdens en na het onderzoek. Disseminatie in de richting van een meer wetenschappelijk publiek in de vorm van een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift is door slechts een enkeling gedaan. Ook wordt 'inspiratie' genoemd als vorm van meer informele communicatie.

4.6 Samenwerking

Als het gaat om samenwerking valt op dat dit in de interviews een veel voorkomend thema is. Het betrekken van collega's in dezelfde vakgroep, op de locatie of locatieoverstijgend wordt regelmatig genoemd. Het woord 'klankbord' wordt ook genoemd, waarbij de betrokken onderzoeker doelt op het verifiëren van inzichten in bijvoorbeeld de behoeften van de doelgroep bij een eveneens betrokken collega. Ook de rol van het management wordt in de interviews benadrukt als van wezenlijk belang voor het bewerkstelligen van impact. De mate waarin men 'gepositioneerd' wordt om impact te verwezenlijken, door bijvoorbeeld het toekennen van middelen als tijd en geld kwam regelmatig naar voren als belangrijke (mediërende) factor in het verwezenlijken van impact.

In de interviews met verschillende oud-studenten van de MLI die dit proces hebben doorlopen werd op de begeleiding lovend teruggekeken: "Ik ben echt superblij geweest met de begeleiding...ik heb dat als super waardevol en inspirerend ervaren...Het is mooi dat zij de expertise die ze hadden deelden en daarin had ik de ruimte om met die inzichten en die modellen aan de slag te gaan." In de onderzoeksrapportages en artikelen die door ons zijn geschreven valt op dat in de aanbevelingen met enige regelmaat wordt voorgesteld aan werkveldpartners om samen te werken met collega's, maar ook met studenten. In de onderzoeksopzet zelf wordt veel vaker een samenwerking beschreven in de verhouding onderzoeker-participant. Uit een interview met een werkveldpartner kwam als belangrijk punt van kritiek naar voren dat in ieder geval in dat onderzoek wij de samenwerkingsmogelijkheden die er volgens de werkveldpartner waren niet optimaal hadden benut: "Ik hoopte dat de deelname aan dit onderzoek de weg vrij zou maken naar het inzetten van iPads op basis van leerdoelen ipv gratis apps. Het onderzoek heeft mij wel de inzichten gegeven waar ik mee vooruit kan, maar heeft de weg niet vrij gemaakt omdat de deelnemende leerkrachten de manier waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden, niet positief waardeerden...Een belangrijk aspect van samenwerking is ook geïnteresseerd zijn in wat er gebeurt. Leervragen en projecten op de werkvloer waren geen onderwerp van gesprek tijdens bijeenkomsten. Dus niet enkel halen, maar ook actief willen brengen/bijdragen."

4.7 Scholing

Het thema scholing overlapt tot op zekere hoogte met de eerder beschreven communicatie en samenwerking. Verder valt op dat in de aanbevelingen van met name de mastertheses scholing wordt genoemd als manier om de onderzoeksresultaten verder te verspreiden. Hierbij moet ook de relatie worden gelegd met actualiteit en relevantie: "Kijk, als je kijkt naar het ontwikkelen specifiek voor mijn onderzoeksgebied in de nascholing, dat is niet van de grond gekomen. Dat heeft ermee te maken dat

op het moment dat we daar meters in konden gaan maken startte de nascholing niet, want er waren te weinig aanmeldingen...Je gaat niet iets bouwen, in ieder geval ik niet, als je het niet nodig hebt.” Het belang van behoefte aan scholing wordt hierin beschreven. Dit werd eerder al gekoppeld aan de mogelijkheden die er worden geboden om scholing vorm te geven. Een participant noemde dit in een interview de ‘stroperigheid’ van de organisatie op sommige vlakken. Zelfs als mogelijkheden worden geboden zijn zaken niet zomaar veranderd. In een ander interview werd, als voorbeeld hiervan, benoemd dat niet iedereen ook in hetzelfde tempo mee kan/wil ontwikkelen: “Het is de klassieke ‘adoption curve’ van Rogers (e.g. Orr, 2003; Rogers et al., 2019)...Sommige mensen springen er gelijk bovenop, sommigen volgen later en anderen krijg je helemaal niet mee...”. De rol van motivatie en veranderbereidheid komt hierin ook terug.

4.8 Betrokkenheid

Uit de eerdere beschrijving blijkt al dat betrokkenheid sterk samen lijkt te hangen met de mate waarin wordt samengewerkt tussen verschillende (groepen) belanghebbenden. In de onderzoeken die door onszelf zijn uitgevoerd wordt meermaals benadrukt hoe belangrijk betrokkenheid van de belanghebbenden is in het onderzoeksproces (e.g. Bottema et al., 2017; Goozen et al., 2012). De helft van de participanten van de survey stellen over betrokkenheid dat sprake was van een doorlopende interactie tussen belanghebbenden uit de praktijk en de betrokken onderzoeker(s). In de andere helft van de gevallen is er wel overleg geweest over de probleem- en vraagstelling, maar verder dan dat ging de betrokkenheid van anderen niet.

Het gaat in vrijwel alle gevallen om betrokkenheid van belanghebbenden binnen de context van het onderzoek. Ook hier blijkt weer de eerder beschreven informele kennisdeling die als waardevol wordt ervaren. De meer formele kanalen worden relatief weinig ingezet. Zo wordt over het algemeen aangegeven dat er beperkte interesse was vanuit de wetenschap. Tegelijkertijd was al vastgesteld dat er vrij beperkte disseminatie richting de wetenschap had plaatsgevonden. Er kunnen dus vraagtekens gesteld worden bij de grootte van de mogelijke betrokkenheid vanuit een bredere (wetenschappelijke) context, aangezien daar doorgaans niet op is ingezet. Als het gaat om de beschikbaarheid van materialen komt de eerdere opmerking vanuit de interviews naar voren, dat wanneer er wel was gepubliceerd voor een wetenschappelijke doelgroep, de potentiële reikwijdte werd beperkt door het publiceren in enkel de Nederlandse taal.

4.9 Bruikbaarheid

Zoals al eerder werd gesteld is er een verscheidenheid aan kwalitatieve onderzoeksmethodes toegepast, ten behoeve van verschillende typen onderzoek. In de documentanalyse valt op dat het thema ‘bruikbaarheid’ vooral wordt beschreven bij het ontwerpgerichte onderzoek. “Als het niet bruikbaar is, kan het ook niet effectief zijn” (Groenen, 2014 p. 87). Wat iets bruikbaar maakt wordt wisselend uitgelegd, ook omdat dit mede afhankelijk is van de beoogde doelstelling. Wel wordt bijvoorbeeld ‘gebruiksgemak’ als element genoemd van bruikbaarheid (Sutherland, 2015).

Een verband dat wordt gelegd in één van de theses is die tussen bruikbaarheid en de bereidheid van belanghebbenden buiten de directe onderzoekscontext om mee te gaan in voorgestelde ontwikkelingen. Er wordt gezegd: “Het aantal middelbare scholen dat mee is gegaan in deze ontwikkelingen is echter heel beperkt gebleven. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de verwachtingen ten aanzien van de bruikbaarheid bescheiden moeten zijn” (Groenen, 2014 p. 87). Hierbij wordt ook de verantwoordelijkheid van Inholland als organisatie benoemd: “De lerarenopleiding Inholland heeft niet consequent geïnvesteerd in de opbouw van een netwerk van scholen die geïnteresseerd zijn in de aanpak en die bereid zijn activiteiten of ontwikkelingen in gang te zetten die passen bij vakoverstijgend onderwijs.” Hierin wordt een verband gesuggereerd tussen disseminatie, relevantie en bruikbaarheid. Niet direct duidelijk wordt of hier ook op is gehandeld.

Als het verder gaat om bruikbare kennis voor de wetenschap dan stellen vier van de zes participanten in de survey dat dit niet of slechts beperkt het geval is, wat aansluit op de eerdere constatering dat er

weinig wordt ingezet door met name de MLI studenten op valorisatie op wetenschappelijk niveau. Er is verder in de survey gevraagd naar de factor die volgens hen vooral had bijgedragen aan de bruikbaarheid van de resultaten voor de onderwijspraktijk. De relevantie van het onderwerp werd hier wederom genoemd, naast de factor van uitwerking in een concreet product dat direct kon worden ingezet. Hierin wordt een door de participanten gemaakt onderscheid zichtbaar in bruikbare kennis aan de ene kant en direct bruikbare producten aan de andere kant.

5. Impact

We hebben tot nu vooral gekeken naar de direct beïnvloedbare impactfactoren ten aanzien van het onderzoeksontwerp, de disseminatie en gebruikswaarde van de onderzoeksresultaten. Er is ook gekeken naar de impact zelf, waarbij de dimensies scope, aard en progressie achtereenvolgens zullen worden uitgewerkt om uiteindelijk te komen tot een overzicht van de gerealiseerde impact. In de survey werd impact op een schaal van 1 tot 10 gewaardeerd op gemiddeld een 5,5 ($M=5,5$, $SD=2,51$). Het laagst gegeven cijfer (1) was gekoppeld aan eerdergenoemde onderzoek dat niet verder was meegenomen in het aangepaste curriculum. Het hoogst gegeven cijfer (8) was gekoppeld aan onderzoek dat ook breed was gedissemineerd en waar ook vervolgonderzoek uit is voortgevloeid.

De verklaring voor de invulling van de tussenliggende beoordelingen is afhankelijk van de interpretatie van het woord 'impact' die de participanten hebben aangehouden. Deze bleek namelijk nog weleens te verschillen. Dit kwam onder andere omdat men soms twijfelde of veranderingen in de onderwijspraktijk toe te schrijven waren aan de onderzoeksresultaten van dat onderzoek. In een geval werd de impact relatief hoog gewaardeerd (7) omdat er sprake was van grote impact op de eigen kennis en de doorwerking daarvan in de eigen dagelijkse onderwijspraktijk. In een ander geval was sprake van impact bij een grotere groep mensen als gevolg van het bruikbaar maken van onderzoeksresultaten in de vorm van een leernetwerk, maar werd de impact lager gewaardeerd (5) omdat de gerealiseerde impact afweek van de in eerste instantie beoogde impact.

5.1 De scope van de gerealiseerde impact

Uit de documentanalyse blijkt dat de scope van de beoogde impact doorgaans beperkt is tot een enkele organisatie, domein of opleiding. Op het moment dat een opleiding op meerdere locaties wordt gefaciliteerd, worden deze locaties doorgaans wel allemaal betrokken bij het onderzoek. De hoeveelheid participanten aan het onderzoek varieert van enkele participanten (doorgaans dan docenten/pioniers) tot grotere groepen studenten en docenten. De kleinst beschreven participantgroep bestond uit 2 leerkrachten. De grootste uit 218 studenten. Als deelnemers aan de beschreven onderzoeken zouden zij potentieel impact kunnen ervaren, enkel door deelname. Opvallend is dat de participanten van de survey in dit onderzoek de docenten/leerkrachten noemen als voornaamste doelgroep voor het onderzoek, terwijl uit de rapportages en interviews blijkt dat de scope van de gerealiseerde impact zich niet beperkt tot enkel de eerder beoogde docenten. Waar de impact dus een relatief kleine beschreven scope heeft (volgens vijf surveys gemiddeld 10 docenten), is de scope mogelijk veel groter.

5.2 De aard van de gerealiseerde impact

De beoogde aard van de impact (conceptueel, instrumenteel of strategisch) lijkt een directe invloed te hebben op de keuze voor het onderzoeksontwerp. Uit de documentanalyse blijkt onder andere dat ontwerpgerichte onderzoeken doorgaans instrumentele en/of conceptuele impact nastreven, wat te verwachten is gezien de praktijkgerichte aard van ontwerpgericht onderzoek. Evaluatief onderzoek heeft eerder een conceptuele en soms strategische impact als doelstelling. Bij verkennend onderzoek is niet per definitie een heldere impact gedefinieerd in termen van de aard van de impact. De doelstelling is daar vooral gericht op het opdoen van kennis over een onderwerp of context.

In de resultaten uit de survey, die enkel is ingevuld door studenten van de MLI en werkveldpartners komt dit beeld ook terug. Twee van de zes participanten geven aan vooral conceptuele veranderingen na te streven. Vier van de zes stellen dat het hen ging om instrumentele veranderingen in de onderwijspraktijk.

5.3 De progressie van de gerealiseerde impact

De onderzoeken waarnaar is gekeken in dit onderzoek variëren in leeftijd van 11 tot 1 jaar oud, waarbij de overgrote meerderheid ($N=28$) niet ouder was dan zeven jaar. Dit bood perspectieven voor het

krijgen van inzicht in de progressie van impact over een langere periode van tijd. Uit de respons op de survey volgt een wisselend beeld van de duurzaamheid, het tijdpad en de stabiliteit van de impact. Er is gevraagd hoe duurzaam de impact was. Vier van de zes participanten stellen dat de impact duurzaam is en dat de impact aanhoudt zolang deze in stand wordt gehouden/geborgd. Twee van de zes participanten stellen dat de impact enigszins duurzaam is en slechts kortdurend aanhoudt/heeft aangehouden. Dit beeld wordt ook in de interviews bevestigd in de zin dat daar ook wordt benoemd dat de resultaten van het onderzoek zelf nu geen impact hebben, behalve in de mate waarin er op basis van de opgedane kennis nog wordt geacteerd door de onderzoeker zelf (dus in de vorm van impact op de eigen kennis/vaardigheden).

Waar ook naar is gevraagd is of participanten inzicht konden geven in wie op welk moment werd beïnvloed door de onderzoeksresultaten van het onderzoek. Hierin is een vrij eenduidig beeld te zien aan het begin en gedurende het onderzoek. Bij aanvang is er vooral impact op de uitvoerend betrokkenen en de doelgroep en context van het onderzoek. Gedurende het onderzoek verschuift dit naar met name de doelgroep en de context van het onderzoek. Na afronding van het onderzoek loopt het beeld weer zeer uiteen, van 'Er is vooral impact op de uitvoerend betrokkenen' tot 'er is impact zichtbaar bij meerdere groepen binnen en buiten de context van het onderzoek'.

Wat opvalt is dat de helft van de participanten stelt dat er op dit moment geen impact zichtbaar is. Uit de interviews die vervolgens met het merendeel van de participanten zijn gevoerd blijkt echter dat er op dit moment mogelijk wel impact zichtbaar is, maar dat deze niet bewezen gerelateerd kan worden aan de onderzoeksresultaten, of dat de impact niet direct voortvloeit uit de onderzoeksresultaten, maar op indirecte wijze tot stand komt, bijvoorbeeld in de vorm van inspiratie van anderen.

6. Conclusies en discussie

De doelstelling van dit onderzoek was om op basis van beschrijvingen van de impact van door het lectoraat Teaching, learning & technology uitgevoerd onderzoek door belanghebbenden, weer te geven hoe in eerder onderzoek beïnvloedbare impactfactoren zijn vormgegeven. De onderzoeksvraag die daartoe is geformuleerd luidde: Hoe beschrijven belanghebbenden de impact van door het lectoraat Teaching, learning & technology uitgevoerd onderzoek in relatie tot de beïnvloedbare impactfactoren aangaande het onderzoek, de disseminatie en de (ervaren) gebruikswaarde?

Uit de resultaten van de documentanalyse, survey en interviews komt heel duidelijk het beeld naar boven van onderzoek dat voor de onderwijspraktijk relevant moest zijn. De onderzoeker heeft hierin een belangrijke rol, aangezien deze de keuzes maakt ten aanzien van de doelstelling, onderzoeksvraag, onderzoeksmethodiek en dergelijke. Een opvallende tweedeling wordt gelijk zichtbaar als de uitwerkingen van de mastertheses van de MLI worden vergeleken met door het onszelf uitgevoerd onderzoek. Bij de theses wordt het onderzoek aangestuurd door de student, doorgaans een docent binnen de hogeschool. De keuzes die vervolgens worden gemaakt in het opzetten van het onderzoek maken dit onderzoek direct relevant voor met name de eigen onderwijspraktijk. Het onderzoek dat volgt heeft een beperkte scope, neemt vaak de vorm aan van een (her)ontwerp (instrumentele en/of conceptuele impact), gericht op het verbeteren van de onderwijspraktijk door in samenspraak met directe collega's aanpassingen te doen op basis van een ervaren probleem. Deze verbeteringen worden concreet vormgegeven en voor zover mogelijk geïmplementeerd, binnen de beperkingen van de organisatie en omstandigheden waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd.

Onderzoek dat door ons wordt uitgevoerd/geïnitieerd kent een grotere variatie aan doelstellingen en daarop aansluitende kwalitatieve methodiek. De doelstelling is doorgaans ook het verbeteren van de onderwijspraktijk. De resultaten van deze onderzoeken worden door bevroegde belanghebbenden uit de onderwijspraktijk relevant gevonden. Een verschil tussen deze onderzoeken en de onderzoeken in de theses is dat de stap van resultaat naar bruikbaar product niet altijd wordt gezet. Ook op het moment dat er vanuit het werkveld wordt aangegeven dat daar behoefte aan is wordt daar niet altijd gehoor aan gegeven binnen de kaders van het onderzoek op dat moment.

Uit dit onderzoek blijkt dat de onderzoeker een belangrijke rol speelt in meerdere onderdelen van het conceptuele model. De disseminatie van onderzoeksresultaten in verschillende vormen lijkt een belangrijke factor in de progressie en het duurzaam maken van impact. Met name buiten de oorspronkelijke context van het onderzoek. Hier wordt in thesisonderzoek beperkt in geïnvesteerd, wat mogelijk een gemiste kans is.

Een andere belangrijke rol die de onderzoeker speelt als het gaat om disseminatie is die van partner in de samenwerking. Zodra de binding met de werkvloer groter is (zoals bijvoorbeeld in thesisonderzoek) lijkt dit een vrij vanzelfsprekend onderdeel uit te maken van het onderzoeksproces. Op het moment dat die binding minder direct is, zoals op het moment dat wij in een externe context onderzoek verrichten, lijkt het niet vanzelfsprekend dat de samenwerking de vorm aanneemt van die tussen gelijkwaardige partners. In de eerder beschreven voorbeelden was er eerder sprake van een meer eenzijdige onderzoeker-participant relatie, waardoor kansen mogelijk blijven liggen in het vertalen van onderzoeksresultaten naar voor alle betrokkenen bruikbare producten.

Ook in het (samenwerken aan) creëren van gebruikswaarde heeft de onderzoeker een belangrijke rol te vervullen. Onderzoekers van het lectoraat worden beschreven als kundige begeleiders en uitvoerders van onderzoek en gezien als experts op het moment dat zij in een externe context onderzoek uitvoeren of studenten of werkveldpartners hierbij begeleiden.

Er kan worden geconcludeerd dat impact begint en mogelijk ook eindigt bij de onderzoeker. Met name in de mate waarin die zich inzet om het onderzoek relevant te maken en aan te laten sluiten op vragen vanuit de onderwijspraktijk, om vervolgens in samenwerking te komen tot onderzoeksresultaten die

bruikbaar worden gemaakt en binnen en buiten de context van het onderzoek via zowel formele als meer informele kanalen worden gedissemineerd.

Hoe die impact eruitziet in termen van scope, aard en progressie is afhankelijk van verschillende factoren. Kijkend naar de resultaten kan worden gezegd dat de scope doorgaans beperkt is tot een enkele onderwijsomgeving, zoals een opleiding of onderdeel daarvan, waarbij de docenten/leerkrachten de doelgroep zijn waarmee wordt samengewerkt en die ook een rol spelen in de implementatie van veranderingen. Indirect is de groep belanghebbenden groter, omdat ook studenten en leerlingen impact op het curriculum ervaren. Deze doelgroep wordt doorgaans echter niet genoemd in de documenten of survey, maar wel in de interviews. De aard van de impact is overwegend instrumenteel en/of conceptueel. De progressie lijkt sterk afhankelijk van al eerder beschreven factoren, maar wordt in de resultaten rechtstreeks gerelateerd aan de mate waarin onderzoekers in de gelegenheid worden gesteld om bruikbare producten vorm te geven.

Een thema dat namelijk regelmatig in de interviews terugkwam was dat van 'positionering'. Vrijwel alle participanten waarmee gesproken is spraken over het belang van steun vanuit het management om veranderingen vorm te geven en door te mogen voeren. Ook de facilitering daarvan in tijd en geld kwamen daarbij ter sprake. Deze zaken waren in het conceptuele model al genoemd als mediërende factoren van invloed. Ook eigenaarschap, motivatie en invloed komen hierin naar voren. Meerdere participanten gaven aan in de gelegenheid te worden gesteld om initiatieven die volgden vanuit het onderzoek verder uit te werken. Zij hadden daardoor invloed op hoe de onderzoeksresultaten impact konden hebben en konden daardoor weer anderen motiveren om ook met inzichten vanuit hun onderzoek aan de slag te gaan, naast dat zij zelf gemotiveerd waren om impact te bewerkstelligen vanuit een toch al relevant onderwerp. Op het moment dat men niet werd gefaciliteerd, of op het moment dat de relevantie van het onderzoek verdween doordat het onderwerp door een nieuwe werkelijkheid werd ingehaald, werd er ook niet gefaciliteerd in het verder uitwerken van bruikbare producten. Daarnaast had het ook invloed op de motivatie van de betrokken onderzoekers om hier stappen in te zetten.

Hoewel er verder geen onderzoek is gedaan naar deze mediërende factoren van invloed, omdat wij daar doorgaans niet direct invloed op kunnen uitoefenen, is het wel van belang dit te benoemen. Op het moment dat wordt gesproken over doelstellingen voor onderzoek kan dan ook een planning worden gemaakt voor impact, bijvoorbeeld gebaseerd op het eerder beschreven impact plan (Reed, 2016), waarbij ook valkuilen in kaart worden gebracht en zaken als faciliteiten kunnen worden meegenomen. Hierdoor kunnen de randvoorwaarden voor de gewenste impact al in een vroegtijdig stadium worden vastgelegd, afgestemd met relevante belanghebbenden en ook regelmatig gedurende het proces worden geëvalueerd en waar nodig aangepast.

6.1 Beperkingen

Tijdens de dataverzameling is op verschillende momenten en manieren getracht om de beperkte respons op de survey te vergroten. De hoeveelheid beschikbare contactgegevens was al enigszins beperkt (N=32), waarbij bij uitvoering ook bleek dat 4 van de gebruikte adressen niet langer correct waren, wat leidde tot een totale N=28 van bereikte potentiële participanten. Het responspercentage (21,4%) is relatief laag. Met een N=6 van totale participanten moeten vraagtekens worden gesteld bij de mate waarin uitspraken kunnen worden gedaan over ons onderzoek als geheel.

Hierdoor kunnen op basis van de uitkomsten van dit onderzoek geen algemeen geldende uitspraken worden gedaan over de impact van onderzoek, uitgevoerd door het lectoraat. De onderzoeksvraag is slechts in beperkte mate beantwoordbaar op basis van de beperkte steekproef in de survey en interviews.

6.2 Aanbevelingen

Hoewel geen volledig beeld kan worden gegeven van de impact van eerder door ons uitgevoerd onderzoek, zijn vanuit de documentanalyse, samen met de in de survey en interviews beschreven cases wel aanbevelingen te doen.

Ten aanzien van de onderzoeksopzet kan worden gesteld dat onze intentie aansluit bij de behoeften van de onderwijspraktijk. Er wordt gestreefd naar het doen van voor de onderwijspraktijk (van de Hogeschool) relevant onderzoek. Wel valt op dat het handelingsrepertoire zich in het verleden beperkt heeft tot kwalitatief onderzoek. Het heeft de aanbeveling om kennis over ook kwantitatieve onderzoekstypen te vergroten, zodat vanuit een breder repertoire kan worden aangesloten bij de behoeften van belanghebbenden.

Als het gaat om disseminatie zijn er twee aanbevelingen. Allereerst als het gaat om de communicatie en samenwerking. De leden van het lectoraat worden beschreven als kundige begeleiders en onderzoekers. Tegelijkertijd valt op dat er ook kritische geluiden zijn ten aanzien van de afstemming van behoeften in bijvoorbeeld de wijze waarop wordt samengewerkt of de uitkomsten die onderzoek dient op te leveren. Het wordt aanbevolen om bij aanvang van toekomstig onderzoek duidelijk af te stemmen met direct betrokkenen op welke wijze er zal worden samengewerkt, waarbij aandacht is voor de beoogde impact in een vroegtijdig stadium op basis van een grondige analyse van stakeholders en context. Door heldere verwachtingen uit te spreken naar elkaar toe en de beoogde impact duidelijk te kaderen, vast te leggen en daarna gedurende en na afloop van het proces ook te toetsen of de doelstellingen worden behaald en impact wordt bereikt, kan een meer betekenisvolle samenwerking tot stand komen met als gevolg impact die voor alle partijen wenselijk is (Franken et al., 2017; Reed, 2016). Aansluitend hierop is het wellicht ook wenselijk om een meer toegankelijk communicatieplatform te gebruiken voor het uitwisselen van opdrachten/vragen met de onderwijspraktijk, zodat deze samenwerking ook eerder tot stand kan komen.

De tweede aanbeveling vanuit de factor disseminatie betreft de toegankelijkheid van gerapporteerde resultaten. Deze zijn doorgaans in het Nederlands gepresenteerd. De aanbeveling is om resultaten standaard in zowel Nederlands als Engels aan te bieden, zodat ook een internationaler publiek kan worden bereikt.

De inzet in het (helpen) ontwikkelen van bruikbare eindproducten en het vertalen van onderzoeksresultaten naar inzet in de vorm van interventies of producten in de directe onderzoekscontext was relatief beperkt. Dit terwijl er vanuit het werkveld behoefte kan bestaan aan een meer directe begeleiding vanuit het lectoraat in het maken van deze vertaalslag. De aanbeveling hierin is om ook in een vroegtijdig stadium goede afspraken te maken met opdrachtgevers/belanghebbenden ten aanzien van de vorm van het product dat opgeleverd gaat worden en de taakverdeling ten aanzien van het bruikbaar maken van resultaten uit kwalitatief/kwantitatief onderzoek, waarbij we rekening dienen te houden met het feit dat wellicht wenselijk is dat er een grotere rol dient te worden gespeeld door de onderzoekers van het lectoraat bij de uitwerking van interventies dan voorheen het geval was.

Onderzoek heeft eigenlijk altijd impact. Dit kan zo klein zijn als een verandering in het denken van de onderzoeker zelf, of zo groot als veranderingen in handelen van mensen vanuit heel de wereld. De vraag is dan welke relatie die impact heeft met de beoogde impact die bij aanvang van het onderzoek is beschreven. Uit de resultaten bleek dat vrijwel altijd impact werd bewerkstelligd, maar lang niet altijd de impact die was beoogd. Daarbij bleek dat het erg lastig kan zijn om impact in een later stadium te meten wanneer de betrokkenheid van belanghebbenden al enige tijd is afgenomen. Ook hierin hebben wij een rol te vervullen, waarbij het maken van afspraken aangaande de borging en evaluatie van geïmplementeerde veranderingen bij kan dragen aan de dataverzameling over impact in een later stadium. Hierbij zijn ook de belanghebbenden gebaat. We kunnen ons eigen onderzoek en de impact ervan evalueren, waardoor tegelijkertijd belanghebbenden weer inzicht krijgen in of de verandering duurzaam is. Het sleutelwoord is samenwerking. Samenwerking om te komen tot impact.

7. Referenties

- Bensing, J. (2006). De maatschappelijke waarde van wetenschappelijk onderzoek. *Kwaliteit in Beeld*, (2), 7-9.
- Bornmann, L. (2012). Measuring the societal impact of research. *EMBO Reports*, 13(8), 673-676.
- Bottema, J., Swager, P., Götte, B., Woolfitt, Z., & Fransen, J. (2017). *De pionier in context* Inholland. <https://explore.openaire.eu/search/publication?articleId=narcis::1eb9e4ed271b0a5cc40ae08206226cbe>
- Broek, S. D., & Nijssen, A. J. (2009). Impact assessment geesteswetenschappen. *Onderzoek Uitgevoerd Door Research Voor Beleide in Opdracht Van Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen.Zoetermeer: Nederlandse Organisatie Voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)*.
- Cnaan, R. A., & Goldberg-Glen, R. S. (1991). Measuring motivation to volunteer in human services. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 27(3), 269-284.
- Creswell, J. W. (2014). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.
- Dagenais, C., Lysenko, L., Abrami, P., Bernard, R., Ramde, J., & Janosz, M. (2012). Use of research-based information by school practitioners and determinants of use: A review of empirical research. *Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate and Practice*, 8(3), 285-309. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e0ah&AN=28154957&site=ehost-live>
- Franken, A., Andriessen, D., Kloosterman, E., Boonkamp, J. W., & Slotman, R. (2017). *Meer waarde met HBO: Doorwerking praktijkgericht onderzoek van het hoger beroepsonderwijs* Vereniging hogescholen. <https://explore.openaire.eu/search/publication?articleId=narcis::a5e10d207a224cf0933c06b5543dfee5>
- Goozen, v., Bas, Swager, P., Fransen, J., Wijngaards, G., & Bottema, J. (2012). *Acceptatie en duurzame implementatie van de didactische inzet van ICT*. (). Kennisnet. <https://hbo-kennisbank.nl/record/oai:surfsharekit.nl:c6c04c57-2650-4094-8740-9a01f6a5585e>
- Groenen, G. (2014). *Mens & taal inholland: Tussen visie en realiteit*
- Groothuijsen, S. E. A., Bronkhorst, L. H., Prins, G. T., & Kuiper, W. (2017). *Impact van praktijkgericht onderzoek door docentonderzoekers: Een conceptueel raamwerk (conceptversie)*. Antwerpen:
- Groothuijsen, S. E. A., Bronkhorst, L. H., Prins, G. T., & Kuiper, W. (2020). *Towards a shared understanding of the impact of practice-oriented educational research: Scope, nature and progress*. Unpublished manuscript.
- IBM. (2017). *IBM SPSS statistics*. Armonk, NY: IBM. https://www.ibm.com/nl-en/marketplace/spss-statistics?cm_mmca1=000024OR&cm_mmca2=10006046&cm_mmc=Search_Google-Data%20Science_Data%20Science-EP_NL-%20ibm%20%20spss_Broad
- Jeong, S., & Choi, J. Y. (2015). Collaborative research for academic knowledge creation: How team characteristics, motivation, and processes influence research impact. *Science and Public Policy*, 42(4), 460-473.

Lectoraat Teaching, learning & technology Inholland. (2020). Teaching, learning & technology | inholland. <https://www.inholland.nl/onderzoek/onderzoekslijnen/teaching-learning-technology/>

Martin, A. J. (2003). The student motivation scale: Further testing of an instrument that measures school students' motivation. *Australian Journal of Education*, 47(1), 88-106.

Mesny, A., & Mailhot, C. (2012). Control and traceability of research impact on practice: Reframing the 'relevance gap' debate in management. *M@n@gement*, 15(2), 181-207.
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=buh&AN=79344819&site=ehost-live>

Meulendijks, G. (2018). *Impact van thesisonderzoek op de onderwijspraktijk volgens studenten onderwijswetenschappen* Available from Dspace; Impact van Thesisonderzoek op de Onderwijspraktijk Volgens Studenten Onderwijswetenschappen.

Orr, G. (2003). Diffusion of innovations, by Everett Rogers (1995). Retrieved January, 21, 2005.

Reed, M. S. (2016). *The research impact handbook* Fast Track Impact.

Rogers, E. M., Singhal, A., & Quinlan, M. M. (2019). Diffusion of innovations 1. *An integrated approach to communication theory and research* (pp. 415-434) Routledge.

Rymer, L. (2011). *Measuring the impact of research--the context for metric development*. (No. Go8 Backgrounder). Group of Eight. Eric; EBSCOhost; Measuring the Impact of Research--The Context for Metric Development.

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=ED536201&site=ehost-live>

Stover, J. B., de la Iglesia, G., Boubeta, A. R., & Liporace, M. F. (2012). Academic motivation scale: Adaptation and psychometric analyses for high school and college students. *Psychology Research and Behavior Management*, 5, 71.

Sutherland, I. (2015). *Leren met weblectures*. <https://hbo-kennisbank.nl/record/oai:surfsharekit.nl:cb054bf7-9c08-4175-80a6-bd78e08d73fa>

VSNU. (2013). Raamwerk valorisatie-indicatoren. *E-Zine 'Valorisatie in Beeld'*.
http://www.vsnul.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Valorisatie/130422%20-%20VSNU%20Raamwerk%20Valorisatie-indicatoren_web.pdf

Wenger, E., Trayner, B., & De Laat, M. (2011). Promoting and assessing value creation in communities and networks: A conceptual framework. *The Netherlands: Ruud De Moor Centrum*.

Zielhuis-Van den Heuvel, M. (2018). *De invloed van persoonlijke en organisatorische factoren op valorisatie van onderwijsonderzoek*. <https://research.ou.nl/en/studentTheses/mastertheses-onderwijswetenschappen-in-de-onderwijspraktijk-de-in>